

РЕШЕНИЕ
№ 147
гр. София, 15.06.2021г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, ТЪРГОВСКА КОЛЕГИЯ,
първо отделение, в открито заседание на шестнадесети
ноември, през две хиляди и двадесета година, в състав :
ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЕЛЕОНОРА ЧАНАЧЕВА
ЧЛЕНОВЕ: РОСИЦА БОЖИЛОВА
ВАСИЛ ХРИСТАКИЕВ

с участието на секретаря Ангел Йорданов , като разгледа докладваното от съдия Божилова т.д. № 1695/2019 год. и за да се произнесе съобрази следното:

Производството е по чл.290 ГПК.

Образувано е по касационна жалба на С. Н. и К. Н. против решение № 120/08.04.2019 г. по т.д.№ 45/2019 г. на Пловдивски апелативен съд, в частта му, с която е отменено решение № 98/17.10.2018 г. по т.д.№ 36/2018 г. на Окръжен съд Хасково, в частта му, с която „Юробанк България„АД е осъдена да заплати на касаторите, на основание чл.55 ал.1 пр.първо ЗЗД, сумата от 18 969,26 евро, с равностойност 37 100,65 лева, ведно със законната лихва върху същата , считано от 02.03.2018 г., като вместо това исковете са отхвърлени. Касаторите оспорват правилността на въззивното решение, като постановено в противоречие с материалния закон, при съществено нарушение на съдопроизводствените правила и необосновано. Считат, че съдът не е изследвал съдържанието на спорните договорни клаузи - чл.1 ал.1 и чл.6 ал.2 , в частта им, касаеща отпускането и връщането на кредит в швейцарски франкове, и изцяло чл.23 ал.2 от сключения от същите с „Юробанк България„ АД договор за кредит № HL29451/23.11.2007 г., в изследване на тяхната действителност, за което е и служебно задължен, а е обосновал изводите си избирателно – върху част от доказателствата. Според касаторите съдът е нарушил разпоредбата на чл.235 ал.2 ГПК , тъй като не е основал решението си на всички събрани доказателства и в съответствие с всички наведени доводи, в частност - игнорирал е заключението на допуснатата съдебно-икономическа експертиза. Позовавайки се на представена с

исквата молба рекламна брошура на ответната банка, съдът не е обсъдил показанията на св. П., с която ответникът е сключил аналогичен договор за кредит, при идентични условия и начин на сключване, нито е съобразил достоверна ли е подадената на ищците с тази брошура информация от банката, относно устойчивостта на швейцарския франк и котирането му спрямо еврото, след като е било известно в банковите среди, че поскъпването на швейцарския франк е предстоящо и очаквано. Намират решението необосновано, тъй като формираните изводи не кореспондират на заключението на СИЕ. Според касаторите съдът не е съобразил, че реално отпуснатият им кредит не е бил в швейцарски франкове, а в евро. В противоречие със съображението си, че прогласената в друго съдебно производство нищожност на клаузата на чл.23 ал.1 от договора следва да бъде зачетена и в настоящото, въззивният съд е отхвърлил иска, позовавайки се на образованието и квалификацията на ищците. Съдът не е съобразил заявени с исквата молба обстоятелства / изявления на бившия изпълнителен директор на „Пощенска банка „ АД – Асен Ягодин от 2007 г., изявления на бившия управител на БНБ Иван Искров още през 2005 г./, че предоставената им чрез брошурата информация, при сключването на договора за кредит, не само е била невярна, но и умишлено подвеждаща. Видно от заключението на СИЕ, дадените с брошурата прогнози не са се сбъднали, поради което и позоваването на същата, в решаващ за правния резултат извод на съда, предпоставя необоснованост на въззивното решение. Касаторите намират произволна и непочиваща на факти и доказателства констатацията на съда, че нямат качеството на „среден потребител в областта на кредитирането и банковото дело,, респ. притежават по-висока от тази на средния потребител компетентност, след като не са отчетени конкретните специалности на двамата и обстоятелството, че никой от тях в професионалното си битие не упражнява банкова, инвестиционна, кредитна или най-общо финансова дейност. Независимо от последното, според касаторите се касае за липсваща, недадена информация, поради което и най-квалифицираният потребител не би могъл да бъде санкциониран относно разбирането и оценката ѝ, изхождайки от професионалната му квалификация. При това положението на по-слаба страна / кредитополучателя / се основава не само на степента на информираност, но и на възможността да се преговаря по условията на договора, каквато е доказано, че ищците не са имали / св. А. / . Съдът не е изложил мотиви, защо не споделя изводите на първоинстанционния съд, относно неравноправността на спорните клаузи. Не е съобразил, че

клаузата на чл.6 ал.2 е нищожна и на друго основание – задължава кредитополучателите да върнат нещо, което не са получили, предвид реалното усвояване на кредита в евро, а не в швейцарски франкове. Видно от обосноваването на нищожността на чл.1 ал.1 от договора за кредит, ищците считат, че същият се конвертира в действителен такъв за предоставяне на кредит в евро, респ.погасяването му в същата валута.

Ответната страна – „Юробанк България,, АД – оспорва касационната жалба. Не счита, че въззивният съд е допуснал съществени процесуални нарушения, ограничавайки задълженията му до произнасяне съобразно доводите във въззивната жалба, подадена от банката. Оспорва тезата на ищците за реално усвоен кредит в евро, вместо в швейцарски франкове. Намира за релевантно обстоятелството, че част от погасителните вноски са заплащани директно в швейцарски франкове от кредитополучателите, на каса. Оспорва твърдението на ищците, че предоставената им рекламна брошура от банката е имала подвеждаща цел. Страната поддържа, че в същата единствено е представен примерен размер на вноските при 30-годишен период на кредита, съобразно сключването му в лева, евро или швейцарски франк, а не и прогноза за курса на швейцарския франк за такъв период, което би било и обективно невъзможно. Поддържа да е предоставена на кредитополучателите цялата информация относно валутата на кредита, с която банката е разполагала към момента на сключването на договора, като намира, че полученото от ищците образование, в съответствие с което упражняват професии и към момента, е достатъчно да изключи качеството им на „по-слаба страна,, , а и да биха били – това не презумира необоримо лоша информираност. Ответникът не счита, че вече прогласената в друго производство нищожност на чл.23 ал.1 от сключения договор за кредит, е от естество самостоятелно да обоснове основателност на исковите. Страната споделя решаващия извод на въззивния съд, че доколкото спорните клаузи на чл.1 ал.1 и чл.6 ал.2 от договора се отнасят към основния предмет на дейност, то тяхната неравноправност е преценима само на базата на преценка яснота и разбираемост, съобразно средния потребител, относително осведомен и в разумни граници наблюдателен и съобразителен, какъвто среден потребител съдът е изключил, че са ищците, предвид образованието и професията им.

С определение № 460/10.07.2020 г. по настоящото дело, касационното обжалване е допуснато поради **очевидна неправилност** на въззивното решение, на основание чл.280 ал.1 т.2 пр. трето ГПК, предвид явна необоснованост на извода

на съда, че ишците не отговарят на характеристиката „среден потребител,, респ. на по-слаба страна при сключването на договора за кредит, с оглед притежаваното от тях образование и професия, доколкото този извод в мотивите на съдебното решение не е обоснован от една страна със съдържанието на придобитите и прилагани професионално от ишците знания към момента на сключване на договора за кредит, а от друга – с анализ на предоставената им информация, като достоверна и достатъчна, въз основа на която и съобразно компетентността си да формират воля за сключването на процесния договор, като не е съобразена и възможността им да преговарят по условията на договора.

Върховен касационен съд, първо търговско отделение, в съответствие с доводите и възраженията на страните и правомощията си по чл. 293 ГПК, за да се произнесе съобрази следното:

Ишците са предявили два осъдителни иска, относими към различни времеви периоди от съществуването на правоотношението им с ответника, на основание сключен договор за ипотечен кредит / решението по втория – отхвърлен, е влязло в сила, като необжалвано от ишците /, като с първия от тях претендират „Юробанк България,,АД да бъде осъдено да им заплати сумата от 19 663,18 евро / в легова равностойност 38 457,84 лева / , която сума съставлява разлика между курса на швейцарския франк спрямо евро/ лева към датата на усвояване на сключения договор за кредит и курса на същия към евро/лева към всяка от датите на погасителните вноски. Позовават се на нищожност, на основание чл.143 вр. с чл.146 ЗЗП, на клаузите на чл.1 ал.1 и чл.6 ал.2, в частта им за договаряне усвояването и погасяването на кредита в швейцарски франкове, както и на чл.23 от договор за кредит, като твърдят, че при сключването му не са били информирани относно съществуващия валутен риск при кредитиране в швейцарски франкове, нещо повече – били са умишлено подведени относно устойчивостта на швейцарския франк, поради което единствено те са поели тежестта от неблагоприятните промени в курса му / поскъпването му спрямо еврото и лева /. Позовават се на по-късното изготвяне на Приложение № 1 към договора, негова неразделна част, в което за пръв път е упомената сумата в швейцарски франкове, отпускана им като равностойност на 85 000 евро, съгласно договореното в чл.1 ал.1. Позовават се и на близо два месеца по-късното предоставяне на погасителния план по кредита. Твърдят, че въпреки уговореното предоставяне на кредит в швейцарски франкове, реално са усвоили кредит в евро, каквато по начало валута им е била необходима, с оглед целта на кредита. Твърдят,

че клаузите – без да са индивидуално уговорени, бидейки неясни, подвеждащи и непълни - са довели до поемане на валутния риск единствено от кредитополучателите. Разликата в курса на шв. франк към еврото към датата на усвояване кредита и към датата на всяка отделна погасителна вноска е положителна величина, с размера на който банката се обогатява неоснователно, за сметка на кредитополучателите. От друга страна касаторите сочат, че договорът не предвижда механизъм за противодействие срещу постоянно повишаване на валутния курс, което води до драстично нарастване размера на необходимата за закупуване на шв. франкове сума в евро и лева, за сметка на непроменливата абсолютна стойност в шв. франкове. Недобросъвестността на банката, в процеса на предоставяне на информация за условията на кредита, страната съзира в непредоставянето на конкретни негови параметри : стойността на кредита в швейцарски франкове към датата на сключване на договора / с оглед по-късното съставяне на приложение № 1 /; факторите от които се влияе формирането на курсовете на банката „купува,, и „продава,, за съответните валути ; размера на месечните погасителни вноски в шв. франкове / с оглед по-късното предоставяне на първия погасителен план /, както и в непредоставянето на специализирана информация относно очакваните промени в обменния курс на тази валута. Липсата на адекватно съдържание в коментиранията брошура, касаторите извеждат от факта, че същата съдържа примерен вариант на кредит в шв. франкове за 30 години напред, при отклонения в средните стойности през последните 5 години преди сключването на договора - +/- 5 %, който, като резултат, драстично се разминава с действително установимите стойности, съобразно реалното поскъпване на шв. франк по време на действие на сключения договор / + 29,71, +24,71 % /, съгласно заключението на СИЕ. Следователно, според касаторите, предоставената информация не може да се зачете като реална прогнозна информация, а е умишлено подвеждаща, за което обстоятелство се позовават на изявленията на бивш управител на „Пощенска банка,, АД – Асен Ягодин през 2007 г. и на бившия управител на БНБ – Иван Искров от 2005 г. / цитирани сайтове / .

Ответникът оспорва предявените иски и твърдението за „ прикрита сделка в евро,, . Договорената сума в швейцарски франкове е постъпила по блокираната / с оглед споразумението между страните / сметка на ищците, едва от която последващо е превалутирана в евро и преведена по разплащателната им сметка. Усвояването в шв. франкове е в унисон с желанието на кредитополучателите да се възползват от по-ниските лихви по

кредити в шв. франкове, а превалутирането в евро обслужва конкретната цел на кредита – закупуване на жилище, цената по което е дължима в евро. Позицията се навяло в сила съдебно решение по друго дело, между същите страни и на основание същия договор за кредит, с което е отхвърлен иск за нищожност на клаузата на чл.1 ал.5 и чл.6 ал.4 от договора. Позицията се на разрешената в решение по дело С 186/16 на СЕС, предвид аналогичност на хипотезата, ответникът акцентира на обстоятелството, че атакуваните разпоредби съставляват основен предмет на договора и не могат да се считат неравноправни, ако са изразени на ясен и разбираем език. Макар изискването за ясен и разбираем език да предполага, че при договорите за кредит финансовите институции трябва да предоставят на кредитополучателите достатъчна информация, която да им позволи да вземат решения, основани на добра информираност и благоразумие, а последното предполага да имат възможността, въз основа на тази информация да се установи както възможното поскъпване и обезценяване на чуждестранната валута, в която е договорен кредита, така и потенциално значимите икономически последици от подобна клауза върху финансовите задължения от средния потребител, относително осведомен и в разумни граници наблюдателен и съобразителен, то в случая ишците не са такъв „среден потребител“, с оглед образованието и професията на всеки от двамата: ишцата – магистърска степен по специалността „Организация, проектиране и обработка на икономическа информация“ във Висшия финансово – стопански институт „Д.А.Ценов“ – Свищов, ишецът – „Финанси, кредит и застрахователно дело“, в същия Институт, а последващо – магистърска степен по право в Университета във Велико Търново, съдружници и управители в търговско дружество, предоставящо счетоводни и консултантски услуги. Отделно, според ответника, самите клаузи на чл.1 ал.1, чл.6 ал.2, в частта им за усвояване и погасяване кредита в швейцарски франкове, и чл.23 ал.2 от договора за кредит са ясни и разбираеми, а и индивидуално уговорени. Акцентира на обстоятелството, че доколкото промяната в обменния курс на валутата се влияе от условията на финансовите пазари, като обективен фактор, извън влиянието на банката, валутния риск от сключването на договора е поделен с кредитополучателите, тъй като равностойно възможно би било и последващо обезценяване на шв.франк. Оспорва се информираността на банката, относно предстоящото развитие и колебания в обменния курс на швейцарския франк. Клаузата на чл.23 ал.2 е информативна, декларативна по характер, не съдържа поемане на задължение от

страна на кредитополучателите, но фигурирането ѝ в договора само по себе си свидетелства за добросъвестно отправено от банката предупреждение за ищците, че съществува и че поемат валутен риск.

В допълнителната искова молба ищците не са оспорили соченото от ответника образование и професия, но са акцентирали на момента на получаването му – 1986/87 г., със съдържание далеч от настоящото икономическо развитие и това на банковия сектор в областта на кредитирането. Професията на ищцата се сочи като технически ориентирана – към компютърна обработка на икономическа информация / програмиране на счетоводни и ТРЗ програми /. Заявяват, че при сключването на договора за кредит не само не са получили необходимата полезна информация, но са били изрично убеждавани в предимствата на сключването на кредита в швейцарски франкове.

С влязло в сила решение между същите страни – № 245/10.08.2017 г. по т.д.№ 823/2016 г. на Пловдивски апелативен съд, частично потвърдило решение № 70/24.06.2016 г. по т.д.№ 120/2015 г. на Окръжен съд – Хасково, е призната нищожността, като неравноправни, на основание чл.143 т.10 и т.12 вр. с чл.146 ЗЗП и чл.26 ал.1 пр. първо ЗЗД, клаузите на чл.3 ал.1 и ал.5, чл.6 ал.3, чл.13 ал.1 и чл.23 ал.1 от процесния договор. Отхвърлени са исковете за нищожност на чл.1 ал.5 и чл.6 ал.4 от процесния договор. Банката е осъдена да заплати на ищците, на основание чл.55 ал.1 пр.първо ЗЗД, сумата от 7 571,05 шв. франка, в ледова равностойност от 12 176,52 лева - надплатени възнаградителни лихви за периода 28.09.2009 г. – 28.04.2014 г., като резултат от едностранната промяна от страна на банката, на приложимия лихвен процент при формирането им, в отношение към което са и прогласените за нищожни договорни разпоредби. Производството по иска за обявяване нищожност на чл.23 ал.2 от договора е прекратено, след като въззивният съд е приел, че исквата молба не съдържа обстоятелствена част по такъв иск за нищожност, следователно е налице произнасяне на първоинстанционния съд по непредявен иск, с оглед което решението му е било обезсилено.

Спорните клаузи от договора за кредит гласят : **чл.1 ал.1** – Банката предоставя на кредитополучателя кредитен лимит в швейцарски франкове, в размер на равностойността в швейцарски франкове на 83 000 евро, по курс „купува,, за швейцарския франк към евро на „Юробанк И Еф Джи България,,АД в деня на усвояване на кредита, както следва : равностойността в швейцарски франкове на 28 735 евро по

преждепосочения курс , в деня на усвояване на кредита за покупка на недвижим имот / индивидуализиран в договора / и равностойността в швейцарски франкове на 54 265 евро , по същия курс, в деня за усвояване на кредита, за други разплащания, а кредитополучателят се задължава да върне ползвания кредит, заедно с дължимите лихви, в сроковете и при условията на настоящия договор; **чл.6 ал.2** – Погасяването на кредита се извършва във валутата, в която той е разрешен и усвоен – швейцарски франкове. Предложение второ на същата разпоредба предвижда, че ако на съответния падеж на погасителна вноска по главницата и / или лихвата кредитополучателят не е осигурил дължимата сума в швейцарски франкове по сметката си по чл.2 ал.1 , но има средства в лева или евро по своите сметки в Банката, погасяването на кредита може да се извърши от банката, освен във валутата на кредита и в лева или евро, след служебно превалутиране на тези средства в швейцарски франкове по курс „продава“ на „Юробанк И Еф Джи България „ АД за швейцарския франк към лева/евро, за което кредитополучателят с подписването на настоящия договор дава своето неотменимо и безусловно съгласие и оправомощава Банката. **Чл.23 ал.2** – Кредитополучателят декларира, че е изцяло запознат и разбира икономическия смисъл и правните последици на разпоредбите на чл.6 ал.2 и чл.21-23 от този договор и че е съгласен с настъпването им.

Прогласените за нищожни по предходно съдебно дело между същите страни клаузи от процесния договор касаят формирането на възнаградителната лихва и нямат отношение към предмета на настоящия спор, изключая разпоредбата на чл.23 ал.1 от договора, която гласи: Кредитополучателят декларира, че е запознат и съгласен с обстоятелството, че промяната на обявления от банката курс купува и/или продава на швейцарския франк към български лева, както и превалутирането по чл.21 от договора, може да има за последица, вкл. в случаите по чл.6 ал.2 повишаване размера на дължимите погасителни вноски по кредита, изразени в евро, като приема напълно да носи за своя сметка риска от такива промени и повишаване, както и че е съгласен да поеме всички вреди/пропуснати ползи, произтичащи от промяната във валутните курсове и новите лихви, приложими по превалутирания кредит.

Първоинстанционният съд е постановил решение, с което е прогласил изрично нищожността на клаузите на чл.1 ал.1, чл.6 ал.2 и чл.23 ал.2 от договора за кредит и уважил осъдителния иск, предмет на касационното производство. Съдът е счел, че липсата на яснота по въпроса за факторите, които могат да

повлияят върху курса на шв. франк, в която валута е отпуснат кредита, води до неяснота относно общата му цена, която кредитополучателите ще следва да платят за същия – стойността на погасителните вноски, респ. неяснота относно икономическите последици от сключването му за тях. Съдът намира, че съществените елементи на договора са лишени от прецизиране – непосочен конкретен размер в шв. франкове, факторите определящи курс „ купува „ за шв. франк, чрез който е индивидуализирана главницата в чл.1 ал.1, начина на конвертиране между шв. франк и еврото и в останалите разпоредби от договора. Формиран е извод за значителна неравнопоставеност между страните, тъй като само ищците – вкл. с изрична декларация в чл.23, която разпоредба следва да се възприема във функционална обвързаност в чл.1 ал.1 и чл. 6 ал.2, като нищожността на последните изключва правните последици на обвързаност на кредитополучателите с декларираното – са поели валутния риск, обективно съществуващ при сключването на договора в шв. франкове.

Въззивният съд е обезсилил решението в частта, в която е прогласена нищожността на чл.1 ал.1 , чл.6 ал.2 и чл.23 ал.2 от договора за кредит, предвид липсата на изрично предявени установителни искове с такъв предмет, но е отхвърлил осъдителния иск, като не е признал нищожност на същите, на основание чл.26 ал.1 пр. първо ЗЗД вр. с чл.143 вр. с чл.146 ЗЗП. Решаващият му извод се основава на преждекоментираното възражение в защитата на ответника, че спорните клаузи на чл.1 ал.1 и чл.6 ал.2, относно сключването и връщането на кредита във валута шв. франкове, се отнасят към основния предмет на договора и не могат да се приемат за неравноправни, освен ако не са съставени на ясен и разбираем език / чл.145 ал.2 ЗЗП /, но за средния потребител, относително осведомен и в разумни граници наблюдателен и съобразителен, каквито – предвид образованието и професионалната им дейност – не приема да са ищците. Съдът е признал, че следва да се зачете прогласената нищожност, с влязло в сила решение, на чл.3 ал.1 и ал.5, чл. 6 ал.3, чл.13 ал.1 и чл.23 ал.1 от процесния договор, във връзка с възнаградителната лихва, както и приел, че ответникът не е установил твърдението си процесните клаузи да са индивидуално уговорени. Съдът е приел, че кредитополучателите са получили информация при сключването на договора за кредит/ брошури, представени с исковата молба/, от която и с оглед осведомеността си, предвид образование / като е без значение годината на придобиването му/ и професия, са могли да разберат съществуването и поемането на валутен риск. В този смисъл същите не са били неравнопоставена или по-

слаба, спрямо банката, страна. Отречена е недобросъвестност на банката, макар че, въз основа на заключението на икономическата експертиза, е прието, че договорената валута на кредита е по същество виртуална валута, в която същият не е усвоен, с оглед депозирването ѝ по блокирана банкова сметка на ищците, с която същите не са могли да се разпореждат.

По правилността на въззивното решение :

Няма спор между страните, че предоставеният кредит не е за извършване на търговска и професионална дейност, поради което ищците имат качеството на потребители, по смисъла на пар.13 т.1 от ДР на ЗЗП, а банката – качество на търговец по т.2 на същата разпоредба.

Съгласно приетото в т.2 от диспозитива на определението по дело № С-119/17 относно тълкуването на чл.3 до чл. 5 от Директива 93/13/ЕИО, транспонирани в чл. 143, чл. 145 и чл. 147 ЗЗП , е формирана постоянна и непротиворечива практика на ВКС, според която „неравноправна е неиндивидуално договорена клауза от кредитен договор, последиците от която са цялостно прехвърляне на валутния риск върху потребителя и която не е съставена по прозрачен начин, така че кредитополучателят не може да прецени на основание ясни и разбираеми критерии икономическите последици от сключването на договора и когато при проверката ѝ за неравноправния характер бъде констатирано, че въпреки изискванията за добросъвестност, тя създава във вреда на потребителя значително неравновесие между правата и задълженията на страните, произтичащи от договора, като в този случай не се прилагат изключенията на чл.144, ал. 3 ЗЗП”. В т. 16,18,20, 23-30 от мотивите на определение по дело С – 119/17 , СЕС препраща към свое решение от 20.09.2017 г. по дело С – 186/16 относно критериите, които националният съд трябва да прилага при преценка дали клауза от договора за банков кредит е неравноправна, от гледна точка на разпоредбите на чл.3 пар.1 и чл.4 пар.2 от Директивата. В т.1 от диспозитива на решението и в разяснителната част към него и т.1 от диспозитива на определението по дело С-119/17, разпоредбата на чл.4 пар.2 от Директивата е тълкувана в смисъл ,че понятието „основен предмет на договора,, по смисъла на същата разпоредба, обхваща и договорна клауза от договор за кредит, изразен в чуждестранна валута, между търговец и потребител, която не е била индивидуално уговорена и по силата на която кредитът трябва да бъде погасен в същата чуждестранна валута, в която е бил договорен, тъй като посочената клауза определя основна, характеризираща този договор престация. В множество решения СЕС се е произнесъл, че чл.4 пар.2 от

Директивата – относно клаузите отнасящи се до основния предмет на договора - установява изключение от механизма за контрол по същество на неравноправните клаузи, предвиден от въведената с тази Директива система за защита на потребителите, но само при условие, че клаузата е изразена на ясен и разбираем език / решение по дело С-26/13 т.42, по дело С-96/14 т.31, по дело С-186/16 т.34 /. В т. 68 от мотивите на решение по дело С-51/17 СЕС е пояснил, че договорните клаузи, отнасящи се до въпроса за валутния риск спадат към чл.4 пар.2 от Директивата, като преценка на техния неравноправен характер не се извършва, ако след самостоятелно изследване на всеки отделен случай компетентната национална юрисдикция приеме, че са били изразени от продавача или доставчика на ясен и разбираем език. В т.2 от диспозитива на решение по дело С -186/16 и т.3 от диспозитива на решение по дело С – 51/17, СЕС е посочил, че чл.4 пар.2 от Директивата трябва да се тълкува в смисъл, „ изискването договорната клауза да бъде изразена на ясен и разбираем език предполага, че при договорите за кредит финансовите институции трябва да предоставят на кредитополучателите достатъчна информация, която да им позволява да вземат решения, основани на добра информираност и благоразумие. Това изискване означава, че клауза, съгласно която кредитът трябва да бъде погасяван в същата чуждестранна валута, в която е бил договорен/ клауза относно валутния риск/се разбира от потребителя едновременно от формална и граматическа гледна точка, но и по отношение на конкретния ѝ обхват в смисъл, че среден потребител, относително осведомен и в разумни граници наблюдателен и съобразителен, може не само да установи възможното поскъпване и обезценяване на чуждестранната валута, в която кредитът е бил договорен, но и да прецени потенциално значимите икономически последици от подобна клауза върху финансовите си задължения. Необходимата в това отношение проверка следва да се извърши от националния съд „В т. 50 от мотивите на решението по дело С-186/16 и т. 75 от мотивите на решението по дело С-51/17 СЕС е изяснил, че „от една страна, потребителят трябва да е добре осведомен, че със сключването на договора за кредит в чуждестранна валута той се излага на определен риск, свързан с обменния курс, който евентуално ще му бъде икономически трудно да понесе при обезценяване на валутата, в която получава доходите си, спрямо чуждестранната валута, в която е отпуснат кредита. От друга страна, продавачът или доставчикът, в случая банковата институция трябва да представи възможните промени в обменните курсове и рисковете, свързани с вземането на кредит в чуждестранна

валута, по-специално когато потребителят кредитополучател не получава доходите си в тази валута. При това положение националната юрисдикция следва да се увери, че продавачът или доставчикът е предоставил на съответните потребители цялата относима информация, която им позволява да преценят икономическите последици от клаузата за финансовите им задължения”. В същия смисъл е и т. 74 от мотивите на решението по дело C-26/13 на СЕС. При условие, че такава клауза е изразена на ясен и разбираем език, не се прави преценка на неравноправния ѝ характер / решение по дело C-186/16, т. 1 изр. 2 от диспозитива; решение по дело C-484/08, EU:C:2010:309, т. 32; решение по дело C-26/13, т. 68/.

Практиката на СЕС по приложението на Директива 93/13/ЕИО и въведената със същата система за защита на потребителите се основава на идеята, че потребителят е в положение на по-слабата страна спрямо продавача или доставчика от гледна точка както на възможностите си да преговаря, така и на степента си на информираност, като това положение води до приемането от негова страна на условия, предварително установени от продавача или доставчика, без да може да повлияе на съдържанието им / C-34/13 т.48, C-26/13 т.39, C-169/14 т.22, C-96/14 т.26 и др./. Видно от цитираната практика на СЕС, като няма и спор между страните за това, клаузи със съдържанието на процесните – чл. 1 ал.1 и чл.6 ал.2 – регулират основния предмет на договора и във функционална свързаност с чл.23 уреждат последиците от валутния риск. Следователно и за преценка правилността на въззивното решение е необходимо да се установи, дали тези клаузи са индивидуално уговорени, прехвърлят ли цялостно валутния риск върху потребителя, ако е така - съставени ли са по прозрачен начин, така че кредитополучателят да би могъл да прецени на основание ясни и разбираеми критерии икономическите последици от сключването на договора, спазени ли са изискванията за добросъвестност и създават ли спорните клаузи значително неравновесие между правата и задълженията на страните, произтичащи от договора.

В решение № 98 по т.д.№ 535/2016 год. на I т.о. на ВКС е прието, че „индивидуално уговорени” са тези клаузи, които не са били изготвени предварително от търговеца или доставчика или дори да са били изготвени предварително, потребителят е могъл да изрази становище по тяхното съдържание, доколкото, при достатъчно информиран избор, ги е приел / по арг. за противното от чл.146 ал.2 ЗЗП/. Тежестта за доказване сключването на клаузите, като индивидуално договорени, в който случай е неприложима защитата по ЗЗП срещу

неравноправни, по смисъла на чл.143 ЗЗП, клаузи / чл.146 ал.1 ЗЗП / , се носи от доставчика на стоката/ услугата – чл.146 ал.4 ЗЗП / така реш.№ 51 по т.д.№ 504/2015 г. на II т.о., реш.№ 231 по т.д.№ 875/2017 г. на I т.о. ВКС и др./. Доказването следва да установи, че при сключването на съответните клаузи, като предложени от доставчика на стоката или услугата, потребителят не е бил принуден да ги приеме, без възможност за въвеждане на резерви или изменения, в съответствие с икономическия си интерес или да се установи, че с това си съдържание клаузите са били предложени от самия потребител. Такива доказателства ответникът не ангажира, в противовес на представените от ищците – за напълно аналогично съдържание на клаузите по основния предмет в договори за кредит, сключени с други потребители, клиенти на банката. Правилно въззивният съд е счел, че няма основание да не кредитира показанията на св. М. П., сключила договор за кредит с аналогично съдържание, според които и в хода на преговорите същата била уверена от банковия служител, че не съществува риск относно курса на швейцарски франк, аналогично на стабилността му в предходен сключването на договора период. Същевременно, правилно не са съобразени, с доказателствена стойност в подкрепа тезата на ответника, показанията на свидетеля Х. А., които не споделят конкретни впечатления относно факти за индивидуално договаряне на клаузите, при това в частност при водените между страните по спора преговори, а напротив – свидетелят сочи, че „ договорите идвали от централата „. Следователно, спорните клаузи не са изключени от преценката за неравноправност по чл.143, съгласно чл.144 ал.4 вр. с ал.1 ЗЗП.

Съгласно чл.145, ал.1 ЗЗП всяка от клаузите на договора за кредит следва да се тълкува ведно с останалите клаузи в него, както и с оглед всички обстоятелства, свързани със сключването на договора към датата на сключването. При съобразяване на клаузите на чл.1, ал.1 и ал.3, чл.2, ал.1 и ал.3, чл.6, ал.1 и ал.2 и чл.21 от договора за кредит следва да се приеме, че реален паричен поток от кредитодателя към кредитополучателите в швейцарски франкове не е осъществен, видно от заключението на съдебно-икономическата експертиза, а и не е бил нужен на ищците. Независимо от това липсва основание да се приеме, че валутата, в която се договаря и предоставя кредитът, е евро, тъй като посочените клаузи по ясен начин обективират волята на страните за предоставяне на кредита в швейцарски франкове /равностойни на определено количество евро/, с превалутиране на така получения ресурс от швейцарски франкове в евро в деня

на усвояването му и дължимата цена /лихва/ за ползване на паричния ресурс в същата валута – швейцарски франкове. Следва да се съобрази, че в качеството му на възмездна сделка, цената на кредитирането ползва приложими към договорите в тази валута преференциални лихвени проценти, които формално ползват ищците и са били обстоятелство, мотивирало ги да сключат договора в тази валута. Настоящият състав споделя дадения в решение по т.д.№ 1467/2019 г. на II т.о. на ВКС отговор, съответно съображенията към същия, че: „В хипотеза на банков кредит, по който цялата сума фактически е предоставена на разположение на кредитополучателя в резервната валута на страната – евро, а не в чуждестранната валута / швейцарски франкове/, уговорена в кредитния договор, кредитът е остойностен в чуждестранна валута и задължението за погасяване е посочено в договора в същата чуждестранна валута, договорът не се счита сключен в резервната валута на страната / евро / и връщането на кредита се дължи в чуждестранната валута / швейцарски франкове / - аналогично и в решение по т.д. № 1901/ 2019 г. на II т.о. на ВКС /. Клаузите на чл.1 ал.1 и чл. 6 ал.2 пр. първо от договора, сами по себе си, са ясни и разбираеми – договаряне на кредитен ресурс в швейцарски франкове и връщането му в същата валута. Неправилно, обаче, въззивният съд не е съобразил, при това вече прогласената за нищожна, с влязло в сила съдебно решение, като неравнопоставена, на основание чл.143 ЗЗП, клауза на чл.23 ал.1 от процесния договор за кредит. С чл.23 ал.1 от договора, кредитополучателите са декларирали, че са „запознати и съгласни с обстоятелството, че промяната на обявения от банката курс купува и/или продава на швейцарския франк към българския лев или евро, както и превалутирането по чл.21 от договора, може да има за последица, включително в случаите на чл.6, ал. 2 пр. второ от договора, повишаване на размера на дължимите погасителни вноски по кредита, изразени в лева, като напълно приемат да носят за своя сметка риска от такива промени и повишаване, както и че са съгласни да поемат всички вреди / включително и пропуснати ползи/, произтичащи от промяната на валутните курсове и новите лихви, приложими по превалутирания кредит“. С посочената договорна клауза ищците са поели за своя сметка риска и всички вреди от промяната на обявения от банката курс купува и/или продава на швейцарския франк към българския лев или евро, които могат да имат за последица повишаване на дължимите погасителни вноски по кредита, изразени в лева/евро. В чл.23, ал. 2 от договора ищците са декларирали, че са запознати и разбират

икономическия смисъл и правните последици на разпоредбите на чл. 6, ал.2 и чл.21 – чл. 23 от договора и са съгласни с настъпването им. Клаузата на чл.6, ал.2 пр.второ от договора е проявление на поетия от кредитополучателя със сключването на чл.1 ал.1 и чл.6 ал.2 пр. първо , вр. с клаузата на чл.23 от договора , валутен риск, т.е. от съвкупната им преценка и само в аспект на поемането на валутния риск, се извежда неравноправността на чл.6 ал.2 пр. второ и чл.23, доколкото, макар осъзнат от кредитополучателите, той е поет от ищците при липса на визираните в преждекоментираната и споделена от ВКС практика на СЕС предпоставки, за яснота и разбираемост, поради непредоставена за кредитополучателите възможност да осъзнаят икономическите последици от поемането му, въз основа на достатъчна за формиране волята им информация. За последното, настоящият състав съобрази следното: Видно от доказателствата по делото, банката е предоставила сравнителни данни за обменния курс евро / швейцарски франк в периода януари 2005 г. – май 2007 г. / при сключен договор през м. ноември 2007 г. / , сочейки че не се наблюдават съществени колебания, доколкото през последните години отклоненията от средните стойности са в границите +/- 5 %. Предоставена е сравнителна таблица за размера на вноските, при договаряне в лева, евро и швейцарски франк, за период от 30 години, при максимална , респ. средна и минимална стойност на курса на шв. франк, достигнати от 2006 г. до 11.06.2007 г./ датата на изготвяне справка от Управление „Жилищно кредитиране,/“, съдържаща и извод за плащане средно между 15 – 20 % по-малко, в случай на договаряне в швейцарски франкове. Предоставените материали, извън акцентирането на сигурния характер на шв.франк, като чуждестранна валута, декларирането на минимален валутен риск и изгодна цена на кредитирането в швейцарски франкове/ по-ниски лихви и такси/, не съдържат прогнозни данни относно курса на валутата в средносрочен и дългосрочен план, нито информация относно възможните фактори и пазарните регулатори, от естество да повлияят на курса на валутата, с каквито данни дори да не е разполагала, банката е следвало да разполага, с оглед предмета си на дейност и за да би удовлетворила изискванията на добрите търговски практики. В евентуалност, същата е следвало да установи по безспорен начин, че дори полагайки грижата на добрия banker, не би могла да се снабди с такива данни. При сключване на договора на ищците действително е била предоставена информация, че е възможна промяна на обявения курс на банката купува/продава на швейцарския франк и че това ще рефлектира върху размера на дълга в лева, но същата се явява

недостатъчна, доколкото не е предоставена информация за икономическите последици от подобно трайно обвързване при обезценяване на лева спрямо еврото и швейцарския франк, както и при неразяснени възможности за минимизиране на риска /напр. чрез застраховане /. Действително, експертната компетентност на банката се изразява при осъществяване на сравнителен анализ на факти, а не на база „ясновидски способности” и спекулативни предположения. Именно въз основа на високия професионализъм и експертен потенциал на служителите на банката /с които последната би следвало да разполага /, анализът на обективно съществуващи и осъществили се в световен икономически план към момента на сключване на договора факти / напр. кризата в рисковото ипотечно кредитиране в САЩ, започнала през 2006 г., исторически ниските, в смисъл на неприсъщо ниски нива на курса на шв. франк към 2007 г. /, е следвало да доведе, а и вероятно е довел до извод /с оглед широкото предлагане на процесния кредитен продукт и очакваната значителна печалба /, че не би могло в дългосрочен план да се разчита на устойчив, нисък курс на валутата на договора, доколкото последното- в историческа ретроспекция - е изключение, а не правило. Така предоставената от банката информация е била недостатъчна ищците да преценят дали да носят валутния риск при нисък лихвен процент по кредита или да получат кредит при по-висок лихвен процент, но без да носят валутния риск, като не са защитени и от клаузата на чл.21 от договора – упражняването на правото на превалутиране е предпоставено от съгласие на банката. При това, с процесните клаузи ищците са поели изцяло валутния риск, доколкото за банката са предвидени механизми за преодоляване негативите, при евентуално понижаване курса на швейцарския франк – едностранно увеличение лихвата по кредита, хеджиране и пр.. Задължението на банката е на фиксирана стойност и не се влияе от курса на швейцарския франк, при това превалутирането е по търговския курс на банката, а не по официален курс или при прилагане на други обективни критерии. В резултат остават напълно неясни общите разходи по кредита, които, съгласно чл.58 ал.1 ЗКИ, подлежат на предварително оповестяване. Кредитополучателите не са защитени и от клаузата на чл. 21 от договора, тъй като упражняването на правото на превалутиране на предоставения кредит от швейцарски франкове в евро, е предпоставено от съгласието на банката , а от друга страна уговорката не елиминира вече поетия значим валутен риск от потребителя за периода преди превалутирането, за прогнозния размер на който той не е бил информиран от банката, което затруднява и

извършването на преценката от страна на потребителя дали и кога изобщо да упражни правото по чл. 21. Ищците като средни потребители – относително осведомени и в разумни граници наблюдателни и съобразителни, не биха могли въз основа само на предоставената им информация да преценят потенциално значимите последици от поетия от тях валутен риск, което ги е принудило да се съгласят с предварително установените от банката условия, без да могат да повлияят на съдържанието им, вкл. и по отношение на декларираните в договора обстоятелства. Ето защо и при липсата на ясни и разбираеми критерии за икономическите последици, не може да се приеме, че клаузите, свързани с носенето на валутния риск, са уговорени по прозрачен начин. Тук следва да се съобрази, че компетентността на ищците, като надхвърляща тази на средния потребител, подлежи на коментар само и доколкото би се установило, че спорните договорни клаузи са били ясни и разбираеми в преждеизложения смисъл - сключването им да е съпътствано от предоставянето на достатъчна информация, въз основа на която потребителят да е могъл не само да установи възможното поскъпване и обезценяване на чуждестранната валута, в която кредитът е бил договорен, но и да прецени потенциално значимите икономически последици от подобна клауза върху финансовите си задължения. Отделно от това, такава компетентност не е и обективно установена. Образованието на ищцата не е ориентирано към банкова дейност и конкретно такава по кредитиране, а към систематизиране и отчитане на икономическа информация, като в относимост към същата сфера не е установено и специализиране на ищеца, придобил висше юридическо образование. Придобитото от същия икономическо образование към 1988/1989 г., в специалност „Финанси, кредит и застрахователно дело,, не е установено да е адекватно на сложилите се икономически отношения и развитието на банковото и кредитно дело, в условията на свободен пазар и последваща либерализация на кредитирането - и в чужда, още повече „ екзотична „ и към момента на договарянето, валута. Ищците отричат, а ответникът не е установил личната им професионална ангажираност, а и фактическа търговска дейност, която същите са осъществявали, чрез регистрирани търговски дружества, предходно на сключването на договора за кредит, да предпоставят достатъчно информираност и опит в областта на банковото кредитиране. С оглед това, формираният от въззивния съд извод, че страните по сделката са били с еднаква степен на информираност, е напълно фрагментарен и несъстоятелен.

Въз основа на изложеното следва да се приеме, че налагайки

едностранно условия, при липса на прозрачност по отношение съдържанието на клаузите, касаещи валутния риск, банката е действала недобросъвестно. Налице е значителна неравнопоставеност в ущърб на потребителя, между правата и задълженията на страните, произтичащи от договора, тъй като, дори банката да беше постъпила добросъвестно и справедливо с потребителя, не би могло да се очаква, че относително осведомен и обичайно наблюдателен потребител би се съгласил с клаузата за поемане на риска от промяна на посочената чуждестранна валута и понасяне на вредите от него, дори и при индивидуално договаряне / така в решения С – 186 т.57 и С – 415/ 11 т. 68 и т. 69 /. Поради това, че с посочените клаузи се прехвърля върху потребителя изцяло валутния риск в негова вреда, то се създава значително неравновесие между правата и задълженията на страните по договора за кредит по смисъла на чл.143, т. 18 / ред. преди изм. с ДВ, бр. 57 от 2015 г./Предвид изложеното и на основание чл. 143 и чл. 146, ал. 1 ЗЗП клаузите на чл.23, ал. 2 във връзка с чл.1 ал.1 и чл. 6 ал.2 – досежно усвояване и погасяване на кредита в швейцарски франкове и прехвърляне валутния риск изцяло на кредитополучателите - са неравноправни, тъй като не са индивидуално договорени в договора за кредит в чуждестранна валута, последиците от тях са цялостно прехвърляне на валутния риск върху потребителите - ищци, не са съставени по прозрачен начин, така че кредитополучателят да може да прецени на основание ясни и разбираеми критерии икономическите последици от преминаване на валутния риск върху него, сключени са в нарушение на принципа за добросъвестност и създават във вреда на потребителя значително неравновесие между правата и задълженията на страните, произтичащи от договора.

Предвид установеното, при начална липса на основание по чл.55, ал.1, пр.1 от ЗЗД , като последица от неоснователно поетия от ищците валутен риск с повишаване курса на шв. франк , се явяват заплатените от кредитополучателите, за периода 02.03.2013 г. – 02.03.2018 г. , суми в общ размер от 18 969,26 евро / в левова равностойност 31 700,65 лева / - разлика между курса на швейцарския франк спрямо евро/лева към датата на усвояване на сключения договор за кредит и курса на същия към евро/лева към всяка от датите на погасителните вноски суми по курса на швейцарския франк към лева, надвишаващ курса, определен в договора при усвояването на сумата . Възражения спрямо начина на изчисление на главницата, не са предявени. Доколкото не се налага извършване на нови или повтарянето на съдопроизводствени действия, спорът, на основание чл.293, ал.2 вр. ал.1 от ГПК, следва да бъде разрешен по същество от

касационната инстанция, като след отмяна на въззивното решение, ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищците сумата от 18 969,26 евро, платена без основание за периода 02.03.2013 г. – 02.03.2018 г., вследствие на валутната разлика между швейцарския франк и лева, ведно със законната лихва от 02.03.2018 г. до окончателното ѝ изплащане.

По разноските :

С касационната жалба ищците са претендирали коригиране на присъдимите за всички инстанции разноски, съобразно резултата в касационна инстанция, респ. изменение на въззивното решение в частта за разноските, самото то изменено по реда на чл.248 ГПК с определение № 227/28.05.2019 г. по т.д.№ 45/2019 г. на Пловдивски апелативен съд. Срещу последното е подадена частна жалба от „Юробанк България,, АД, образувана в самостоятелно производство – ч.т.д. № 1693/2019 г. на настоящия състав на ВКС. Доколкото с въззивното решение и определението по чл.248 ГПК апелативният съд не е разграничил отговорността за разноски, съобразно резултата по всеки от предявените от ищците искове, за част от които е налице влязло в сила първоинстанционно решение и влязло в сила въззивно решение, в полза на ответника, настоящият състав намира , че следва да се произнесе общо по отговорността за разноски за трите инстанции, с оглед окончателния правен резултат по всички предявени претенции.

Ищците са предявили осъдителен иск по чл.55 ал.1 пр. първо ЗЗД , с цена от 38 457,84 лева и установителен - за недължимост на сума от 9 949 евро, в легова равностойност от 19 640,12 лева . Първият - за сума от 1357,19 лева и вторият – за пълния му размер от 19 640,12 лева, са отхвърлени с влязло в сила първоинстанционно решение, като необжалвано в тези му части. При обща цена на предявените искове от 58 097,96 лева е постановено и влязло в сила отхвърлително решение за 20 997,31 лева. Пропорционално на отхвърлената част от предявените искове, от договореното от ответника и заплатено общо, в размер от 4 693,99 лева , адвокатско възнаграждение , на същия се полага сумата от 1 684,90 лева за първа инстанция, без да се дължат разноски за въззивна, тъй като в отхвърлителната му част първоинстанционното решение не е било обжалвано от ищците. Не се дължи остатъкът от 3009,09 лева, пропорционален на материалния интерес, срещу който защитата на ответника се е оказала неуспешна, с оглед резултата в касационна инстанция. Възражението за прекомерност , заявено от ищците, следва да бъде разгледано съобразявайки

общия размер на договореното възнаграждение - 4 693,99 лева – спрямо общия материален интерес по исковете - 58 097,96 лева, срещу които се е защитавал ответника. Съгласно чл.7 ал.2 т.4 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, минималния размер на същото възлиза на 2 273 лева. Настоящият състав намира, че разликата от 2 241 лева не обосновава извод за прекомерност, като се съобрази, че по начало се касае за защита срещу два обективно съединени иска, с различен предмет, предпоставящ съответно различна по съдържание защита, както и че спорът се отличава с правна и фактическа сложност. В предмета му, макар и без предявяване на самостоятелни установителни искове за нищожност, се включва спор относно специфични хипотези на нищожност, съгласно ЗЗП, при това на три договорни клаузи, при наличието на многоаспектна и изобилна задължителна съдебна практика, която, независимо от позицията си в спора, ответникът също е бил длъжен да изследва и съобразява. Следва да се отчете продължителността на първоинстанционното производство и събраните различни по вид и съдържание доказателства в процеса – писмени, гласни, експертни заключения – преценката на доказателствената стойност на които, респ. оспорването им, е усложнило защитата на ответника. Следователно, с оглед правния резултат по всички предявени искове, в полза на ответника се дължат разноски в размер на 1684,90 лева за първоинстанционното производство. В полза на ищците, съобразно уважена спрямо отхвърлена част от исковете, за първоинстанционното производство се дължат съответно : 1 264 лева от заплатената държавна такса от 2 316,72 лева и 382 лева от заплатения депозит от 700 лева за вещо лице или общата сума от 1646 лева. В полза на ищцата следва да се присъдят и 1 636,92 лева от платеното адвокатско възнаграждение в размер от 3 000 лева.

Заплатените във въззивна инстанция разноски от ответника са в защита срещу недопустимо разгледани от първоинстанционния съд установителни искове за нищожност, като неравноправни по смисъла на чл.143 ЗЗП, на трите клаузи от сключения договор за кредит, в която част въззивната му жалба е уважена, а първоинстанционното решение – обезсилено, с влязло в сила въззивно решение, к а к т о и в защита срещу уважения от първоинстанционния съд осъдителен иск, съответно отхвърлен от въззивна инстанция, в която част решението е отменено и правният резултат променен с настоящото касационно решение. Следователно, във въззивна инстанция ответникът е договорил и заплатил общо възнаграждение от 4 693,99 лева, за процесуална защита срещу приети от съда за предявени 3

установителни иска и срещу осъдителния иск, уважен за 31 700,65 лева. Спрямо цената на осъдителния иск, определяща материалния интерес на ответника, като въззивник, пропорционално припадаща се от възнаграждението, за защита по същия, пресметната съгласно чл.7 ал.2 т.4 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, е сума от 1 481 лева, а за защитата по останалите три иска, като неочменяеми, се припада минимално възнаграждение от 1 800 лева / 3 x 600 /, съгласно чл.7 ал.1 т.4 от Наредбата или дължимото, съобразно минималните размери по Наредбата възнаграждение за тази инстанция би възлизало на 3 281 лева. Разликата спрямо договореното възнаграждение от 4 693, 99 лева или сумата от 1 412,99 лева не обуславя извод за прекомерност, по преждеизложените съображения, които предпоставят и отнасянето на тази разлика към възнаграждението за защита срещу предявения осъдителен иск, още повече, че в същия размер е договорено възнаграждение за първа инстанция, за защита срещу осъдителния иск, основан на твърдяна нищожност, но без самостоятелно предявени установителни искове за същата. Предвид правния резултат по иска по чл.55 ал.1 пр. първо ЗЗД, договореното в защита срещу този иск и съответно заплатено възнаграждение за процесуално представителство на ответника в размер на 2894 лева за въззивна инстанция, не следва да бъде присъждано. Следователно, от договореното за защита във въззивна инстанция общо адвокатско възнаграждение от 4 693,99 лева, с оглед изхода по въззивната жалба на ответника срещу постановеното от първоинстанционния съд недопустимо решение, му се дължи възнаграждение от 1800 лева, съгласно чл.7 ал.1 т.4 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения. Възнаграждение над минимума, съобразно възражението на ищците за прекомерност, не е дължимо, тъй като в тази й част защитата на ответника се свежда до позоваване на процесуалното правило за диспозитивното начало в процеса и не се отличава с фактическа и правна сложност. Съобразно правния резултат по предявения осъдителен иск по чл.55 ал.1 пр. първо ЗЗД – предмет на въззивното производство, единствено на ищеца С. Н. – договорила и заплатила адвокатско възнаграждение, следва да се присъдят разноски в размер на 3 000 лева – заплатено адвокатско възнаграждение. Възражение за неговата прекомерност във въззивна инстанция ответникът не е направил.

За производството в касационна инстанция ищците са понесли

разноски, както следва - държавни такси в общ размер от 772 лева и договорено от С. Н. адвокатско възнаграждение, в размер на 3 000 лева, за процесуалното ѝ представителство от съпруга ѝ и касатор - К. Н., за което е издадена фактура с указано заплащане в брой. В отговора на касационната жалба ответникът е противопоставил възражение за прекомерност на така договореното възнаграждение, предвид обстоятелството, че идентична защита ищецът К. Н. е осъществявал и в лична полза. Минималният размер на дължимо адвокатско възнаграждение, за уважената част от иска по чл.55 ал.1 пр. първо ЗЗД, в размер от 31 700,65 лева, съгласно Наредба №1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, възлиза на 1481 лева. Съотношението му с платеното възнаграждение от 3 000 лева, обаче, не подлежи на преценка за прекомерност, доколкото обстоятелството на което се позовава ответника е неотнормирано. Размерът на договореното се преценява единствено с оглед фактическата и правна сложност на спора, съображения за което, при това в полза на възмездяването на самия ответник, са изложени по-горе. Следователно, за касационна инстанция, с оглед изхода на спора, следва да се присъдят разноски в полза на ишците - в размер на 772,01 лева – заплатени държавни такси и в полза на ищцата С. Н., в размер на 3 000 лева – заплатено адвокатско възнаграждение. Водим от горното, Върховен касационен съд, първо търговско отделение

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯВА решение № 120/08.04.2019 г. по т.д.№ 45/2019 г. на Пловдивски апелативен съд, в частта му, с която, след отмяна на решение № 98/17.10.2018 г. по т.д.№ 36/2018 г. на Окръжен съд Хасково, е отхвърлен предявеният от С. Н. и К. Н. иск, с правно основание чл.55 ал.1 пр.първо ЗЗД, за осъждане „Юробанк България,, АД да заплати на същите сумата от 18 969,26 евро, с равностойност 37 100,65 лева, ведно със законната лихва върху същата, считано от 02.03.2018 г., както и въззивното решение, с характер на определение, изменено с определение № 227/28.05.2019 г. по т.д.№ 45/2019 г. на Пловдивски апелативен съд, с което са присъдени в полза на „Юробанк България,, АД разноски над размера от 3 484,90 лева, като вместо това ПОСТАНОВЯВА :

ОСЪЖДА „Юробанк България,, АД, на основание чл. 55 ал.1 пр. първо ЗЗД, да заплати на Стела Филипова Найденова и Калин Александров Найденов сумата от 18 969,26 евро, с равностойност 37 100,65 лева, недължимо платена от С. Н. и К. Н., в качеството им на кредитополучатели по договор за кредит

№ НЛ29451/23.11.2007 г., поради валутна разлика между швейцарския франк и еврото за периода 02.03.2013 г. – 02.03.2018 г. , ведно със законната лихва върху същата, считано от 02.03.2018 г. до окончателното ѝ изплащане.

ОСЪЖДА „Юробанк България„АД, на основание чл.78 ал.1 ГПК, да заплати на С. Н. и К. Н. разноси в размер от 3 470,73 лева, от които 2 698,72 лева за защита в първоинстанционното производство и 772,01 лева – за защита в касационното .

ОСЪЖДА „Юробанк България „ АД, на основание чл.78 ал.1 ГПК, да заплати на С. Н. разноси , в общ размер от 7 636,92 лева, от които 1 636,92 лева – за защита в първоинстанционното производство и по 3 000 лева - за защита във въззивна и в касационна инстанции.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: